

T.Y.B.COM

**Business Management Group :-
Management and Organizational
Development**

(Paper - III) (DEC - 2018)

Time: Three Hours]

Q.P. Code : 39868

[Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Question no 1 is Compulsory.
 2. Attempt any four questions from Q.2 to Q.8
 3. All questions carry equal marks.

Q.1. Explain the following concepts (any 5) (20)

- a) Conceptual Skills.
- b) Committee
- c) Job Specification
- d) Unity of Command
- e) Span of Control
- t) Time Management
- g) Departmentation
- h) Budgetary Control

Q.2. a) Can management be considered as an art, science and profession? Comment. (10)

b) Explain the functions of management. (10)

Q.3. a) Briefly state the merits of planning. (10)

b) Discuss the factors affecting span of control. (10)

Q.4. a) Define Organisation. Explain the principles of organization. (10)

b) Describe the barrier to effective delegation. (10)

Q.5. a) Co-ordination is the essence of management. Discuss. (10)

b) Write a note on Human Resource Planning. (10)

Q.6. a) Explain Maslow's Need Hierarchy Theory of Motivation. (10)

b) Elucidate the various sources of recruitment. (10)

Q.7. a) Define leadership. Explain the different leadership styles. (10)

b) Write a note on Time Management. (10)

Q.8. Case study

Strong Might is a steel manufacturing company which has been in the business of manufacturing steel for the last fifty years. It has reached a status of a Multinational company. As a policy the major decisions of the company are finalised by the Chairman- who is also the Managing Director of the company. However, the General Managers of the manufacturing plants and marketing offices are given the autonomy to take decisions related to material and man-power requirements. In this respect certain standing instructions are given to the general managers. Budget related decisions are always taken at the top. The general managers have the powers only to recommend. With this culture many senior managers have strong feeling that their ability to take decisions has remained unexplored. This has ruined the performance at department level. The situation may endanger the company in future.

Questions:

- a) Comment upon the decision making process currently followed in the company. (10)
- b) Suggest some remedies to change the situation. (10)

[वेळ : ३ तास]

[गुण : १००]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना : १. प्र. १ अनिवार्य आहे.

२. प्र.क्र.२ ते प्र.क्र.८ या मधील कोणतेही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

३. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

४. मूळ इंग्रजी प्रश्न ग्राह्य मानावेत.

प्र. १ खालील संकल्पना स्पष्ट करा. (कोणतेही पाच)

(२०)

- अ) संकल्पना विषयक कौशल्य
- ब) समित्या
- क) कार्य तपशील
- ड) आदेशातील एकवाक्यता
- इ) नियंत्रण कक्षा
- फ) समय व्यवस्थापन
- ग) विभागीकरण
- ह) अंदाजपत्रकीय नियंत्रण

प्र. २ अ. व्यवस्थापन हे कला, शास्त्र व पेशा म्हणून विचाराधीन होऊ शकते का? भाष्य करा.

(10)

ब. व्यवस्थापनाची कार्ये स्पष्ट करा.

(10)

प्र. ३ अ. नियोजनातील फायदे थोडक्यात स्पष्ट करा.

(10)

ब. नियंत्रण कक्षावर प्रभाव टाकणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.

(10)

प्र. ४ अ. संघटनेची व्याख्या द्या. संघटनेतील तत्त्व स्पष्ट करा.

(10)

ब. परिणामकारक अधिकार प्रदानातील अडथळे वर्णन करा

(10)

प्र. ५ अ. समन्वय हे व्यवस्थापनाचे अर्क आहे - चर्चा करा.

(10)

ब. मनुष्यबळ नियोजन यावर टिप लिहा.

(10)

प्र. ६ अ. मॅस्लोचा गरज क्रम सिद्धांत स्पष्ट करा.

(10)

ब. भरतीचे विविध स्रोत स्पष्ट करा.

(10)

Q.P. Code : 39868

- प्र.७ अ. नेतृत्वाची व्याख्या द्या. नेतृत्वाच्या विविध शैली स्पष्ट करा. (10)
ब. टिप लिहा.- समय व्यवस्थापन (10)

प्र.८ व्यष्टी अध्ययन

स्ट्रॉंग माईट ही एक स्टील उत्पादन करणारी कंपनी गेली पन्नास वर्ष या क्षेत्रात कार्यरत आहे. एक बहुराष्ट्रीय कंपनी म्हणून या कंपनीने दर्जा प्राप्त केला आहे. एक धोरण म्हणून कंपनीचे प्रमुख निर्णयांना कंपनीच्या अध्यक्षांकडून अंतिम मान्यता दिली जाते जे स्वतः कंपनीचे व्यवस्थापकीय संचालक देखील आहेत. मात्र निर्माण सयंत्र आणि विपणन कार्यालयाच्या सामान्य व्यवस्थापकांना सामग्री आवश्यकता आणि मनुष्यबळ आवश्यकता याबाबतचे निर्णय घेण्याची स्वयत्ता दिलेली आहे. यासाठी काही स्थायी निर्देश सामान्य व्यवस्थापकांना दिलेले आहेत. अंदाजपत्रकासंबंधित सर्व निर्णय वरिष्ठ स्तरावरच घेतले जातात. सामान्य व्यवस्थापकांना केवळ शिफारस करण्याचे अधिकार आहेत. या कार्यसंस्कृतीमुळे बऱ्याच वरिष्ठ व्यवस्थापकांना त्यांच्या क्षमतेचा वापर करण्याची संधी नसल्याची भावना निर्माण झाली आहे. यामुळे विभाग स्तरावर कामगिरी खालावत चालली आहे. ही स्थिती भविष्यात कंपनीला धोक्याची ठरू शकते.

प्रश्न:

- अ. कंपनीमध्ये सध्या वापरल्या जाणाऱ्या निर्णय घेण्याच्या प्रक्रियेवर भाष्य करा. (10)
ब. ही स्थिती बदलण्यासाठी काही उपाय सुचवा. (10)
